KEMAL KELLECİ AĞABEY KURAN'A ADANMIŞ BİR ÖMÜR

Veya Ankara Cangılında Bir Deniz Feneri ve Sadaka Taşı Üzerine Şahitlikler

MEHMET YAŞAR SOYALAN

12 Eylül 2026 günü Kemal Kelleci Ağabeyi ebedi ikametgâhına yolcu ettik. Onu ellerimle toprağa yatırırken 55 yıllık tanışıklık ve arkadaşlık süreci zihnimden bir film şeridi gibi aktı geçti. Acı tatlı ne çok hatıramız varmış; tıklım tıklım dolu olan otobüs ve trenlerde, kesif sigara dumanı altında aksıra tıksıra ne çok yolculuk yapmışız. Yanında ayran olmadan bir simide talim ettiğimiz ne çok günlerimiz olmuştu, Öğrenci/bekâr evlerinde yer yatağında daha pek çok arkadaşla sırt sırta vererek az yatmamıştık.

Zaman zaman on saate varan/ sabahlara kadar süren sohbetlerinde "Malak gibi yatanlardan" olmamak için gözlerimizden akan uykuya az direnmemiştik. Sırtladığı meal ve tefsir kolilerine sırtında taşırken onun yanında ona ayak uydurmakta az zorlanmamıştık. Az yemeğini yememiş, okumamız için verdiği kitaplara bedavadan az konmamıştık. Sadece kendi işimiz için değil tüm eş ve dostun Ankara'daki her türlü sıkıntısı için kapısını az çalmamıştık; her durumda, her konuda üstüne yıkılmıştık. İmkânı var mı, zamanı var mı, çevresi var mı en önemlisi de onun da bir evi, ailesi, çoluğu çocuğu var mı diye düşünmemiş aksine "abi, ne zaman cevap alırız" diye başında az boza pişirmemiştik.

Tanışıklığımızın en az yirmi yılı bu minvalde geçmişti. En az yirmi yıl boyunca hamilik, ağabeylik yaptı bize; sonra biz büyüdük, iş-güç, ev bark sahibi olduk, sırayı başkalarına devrettik. Kemal Ağabey onları taşımaya başladı. Tabi bizden önce de en az bir yirmi yılı daha vardı bu alicenaplığın. O neredeyse seksen yaşına kadar hep birilerini taşıdı; sonra da kimseye yük olmadan kendisini taşıdı ve o hal üzerindeyken emaneti sahibine teslim etti. Son beş yıldır yaşlılığın getirdiği zorluklar nedeniyle sıkıntılı bir süreç geçirse de azminden, heyecanından hiçbir şey kaybetmedi.

Vefatından birkaç gün önce bile "sakın ha elinizden Allah'ın kelamını düşürmeyin" diye kendisini ziyarete gelenleri uyarmaya devam etti. O bir Kuran elçisi ve Kuran sevdalısı olarak yaşadı ve öylece göç etti. Özellikle de 1995-1996 arası dönemde Anadolu'nun farklı bölgelerinde Ankara'ya gelen bu kara-kuru çocuklarından/gençlerinden elinden tutmadığı, dokunmadığı kimse yok gibiydi.

70'li ve 80'li yıllarda daima parlayan, yol gösteren bir deniz feneri gibiydi. Sadece bir deniz feneri de değil, sanki o, kendisinde her derde derman bulunan bir sadaka taşıydı. Ankara'da bir o, bir de saatçi Musa Ağabey vardı gençleri aydınlanmacı Kemalist değirmeninde meze, malzeme olmaktan kurtarmaya çalışan… Musa Ağabey'in dükkânı buluşma noktasıydı, Kemalist Türkiye'nin Ankara'sında gençleri aynı boy konserve kutusu olmaktan alı koymaya çalışan bir onlar vardı.

Bu Ankara sıradan bir yer değildi, Aydınlanmacı Kemalizm'in rahmiydi ve boş bırakmaya gelmezdi, bir bekçi, bir gözcü lazımdı. Onlar ilklerdi, sonra onları başkaları izledi. Çünkü Ankara özel seçilmişti, üstelik payitahttı, dolayısıyla uyanık olmak gerekiyordu. Osmanlı etkisinden arındırılmış yeni bir rejim inşa edilirken, dümenin başındaki Aydınlanmacı Kemalist kadrolar İstanbul'un uzağında kasaba görüntüsündeki Ankara'yı merkeze alarak işe koyuldular, rejim oturduğunda doğal olarak Ankara, Anadolu'nun çekim merkezi haline geldi.

Pek çok kişi gibi Kemal Kelleci'nin ailesi de Ankara'ya yerleşti. Kendisi de ilkokul sonrası Ankara'ya geldi ve askerlik görevi dışında hep Ankara'da ikamet etti. TCDD'de memur oldu. Yeni rejim kendi anlayışına uygun kadrolar yetiştirerek gelenek ve İslam karşıtı konumunu tahkim ederken sağcı muhafazakâr çevreler de Demokrat Parti çevresinde kümelenerek kendilerine alan açmaya çalıştılar. Kemal ağabey de bu çalışmalar ve oluşumlar içerisinde yer aldı.

Üniversite için Ankara'ya gelen Anadolu çocuklarına sığınak ve kılavuz olmaya çalıştı. Onlara yurt buldu, burs buldu, daha sonraki süreçte iş buldu, aş buldu. Onlarla ilişkilerini kesmedi. Mezun olup Ankara'dan ayrılanlarla iletişimini sürdürdü. Bulunduğu yerlerde onları ziyaret etti, onları aracı kılarak oralarda konferanslar verdi, uzun soluklu sohbetler düzenledi. İstisnasız bu durum en az elli yıl devam etti, Anadolu'yu kitapla dergilerle tanıştırdı. Uzun yıllar Diriliş dergisi ve yayınlarının, Büyük Doğu ve Necip Fazıl'ın Anadolu'daki eli ayağı hatta gözü kulağı oldu.

Yetmişli yıllardan itibaren ömrünü Kuran'ın okunup anlaşılmasına adadı, Tefsir ve meallerin hamallığını yaptı: yüzbinlerce meal ve tefsiri Anadolu'da muhataplarıyla buluşturdu. Bunların hemen hemen tamamını meccanen, bila ücret dağıttı. Bunların ücretlerini tanıdığı iş adamlarından, öğrenciliğinde yardımcı olduğu daha sonra imkân ve iş sahibi olan kimselerden sağlıyor, bu yayınları yayıncısından neredeyse maliyetinin altında temin ediyordu. Bu yolda çok zorlandı, çok yoruldu, çok aşağılandı, çok zaman mahallenin delisi muamelesine maruz kaldı, o hiç birisine aldırmadan yoluna devam etti. O hep sahadaydı, ömrünün ilk 20 ve son beş yılı istisna edilirse 93 yıllık ömrünün yaklaşık 65 yılını sahada geçirdi, çok zaman tren koltuklarında, sandalye üzerlerinde geceledi.

O bazılarının ima ettiği gibi bir teşkilat, bir örgüt kurmamıştı, bir teşkilatın ve örgütün üyesi ve sempatizanı da değildi. O dört başı mamur, çerçevesi belirlenmiş, "Efradını cami ağyarını mâni" bir düşünce sistematiğine de sahip değildi. O bir imam, âlim ve bir lider/reis de değildi, abiliği bu anlamda bir abilik değildi; O kendisi gibi düşünen insanlarla en fazla ağabey kardeşlik ilişkisi içerisinde hareket eden, yaşça büyük olduğu için zaman zaman onları koruyup kollayan bir dosttu.

Abi olması bu anlamda bir abilikti. (Bunları, Hamza Türkmen'in Haksöz dergisindeki "Evrensel İlahi Mesajın Kökleriyle İrtibatımız ve Kemal Kelleci" isimli makalesine atfen söylüyorum. Makalede reddedilecek, tashih edilecek o kadar çok şey var ki… Ama burası bunların yeri ve zamanı değil. Çünkü hem makalenin yayınlanmasının üzerinden çok zaman geçmiş (makale 2013'te yayınlanmış) hem de bu yazının konusu ve sınırları buna izin vermez…)

O ve arkadaşları Kuran'ın hidayet rehberi olduğunu keşfetmişler ve onun diriltici nefesinden az da olsa nasiplenmişlerdi; onlar nasiplerini arttırmanın ve ondan başkalarının da nasiplenmesinin peşindeydiler. Ama bir kusurları vardı, Kuran'ın diriltici nefesini boğduğunu, nurunu örttüğünü düşündükleri anlayışlara karşı eleştirel bir tutuma sahiplerdi, bu tutum etki tepki sonucu zaman zaman ilgili anlayışları reddiye noktasına gelebilmesiydi.

Ama onların asıl derdi Kur'an'ın ilk dönem anlayış ve uygulamalarında olduğu gibi Kuran'ın nurunun kalplere, bereketinin, fikriyat ve esaslarının günlük yaşantılarına yerleşmesini sağlamaktı. Rehberleri ve rol modelleri de Resulullah ve yakın arkadaşlarıydı. Onlar yolda olmayı seçmişlerdi ve yolda olmanın da elbette pek çok handikabıyla da karşı karşıyaydılar.

Bugün Kuran fikriyatının geldiği noktaya bakmak gerekir: eğer bugün her yayın evinin hatta her cemaatin, grubun bir tefsiri, bir meali varsa, bunun gerisinde onun ve arkadaşlarının, insanları meal ve tefsir okumaya teşvik etmesinin yattığını görmek gerekir. Öyle ki Kemal Ağabey yıllarca koli koli meal ve tefsirleri Anadolu'nun en ücra köşelerine sırtında bila mukabil taşımış, toplumdaki önyargıların yıkılmasına katkı sunmuştu. Sadece 1979 yılında yaklaşık 5 bin takım Fizilal Kur'an Tefsiri (bu tefsirin 16 cilt olduğunu da unutmayalım) ve en az bir o kadar da çeşitli yayınevlerine ait Kur'an Meali dağıttığını hatırlarsak ne demek istediğim daha iyi anlaşılır.

Kemal ağabey, kelimenin tam anlamıyla hayatını başkaları adına yaşadı. Kur'an'ı insanlara ulaştıracağım, onları Kuran ile tanıştıracağım, Anadolu'nun gariban öğrencilerine, ev, yurt, burs, sonrasında iş bulacağım, onların kulaklarına Kur'an'dan bir ayet fısıldayacağım diye kendi aile hayatını feda etti.

Ne eşiyle ne de çocuklarıyla doğru dürüst ilgilenebildi. "Mum dibine ışık vermez" özdeyişi tam anlamıyla onu ifade ediyor; dışarıdaki gençler için kendi çocuklarını feda ediyordu.

Çünkü hemen hemen her gece evine çocuklar uyuduktan, gece saat 12'den sonra gidebiliyor ve sabah onlar daha uyuyorken evden ayrılmak durumunda kalıyordu. Zaman zaman da öğrenci evlerinde sabahlıyordu. Zaten hafta sonları sürekli Ankara dışına çıkıyor, hafta sonu tatilini Anadolu'nun farklı şehirlerinde geçiriyordu. Bu durumun aile içinde sıkıntı yaratıp yaratmadığını sorduğumuzda, sorumuza esprili bir şekilde şöyle karşılık veriyordu. "Bir gün çocukların biri beni evde pijama ile dolaşırken gördü. 'Anne evde yabancı bir adam var' diye çığlık atarak annesinin yanına koştu" demişti. "Beni tanımazlar, o yüzden çok sorun olmuyor" diye devam etmişti.

Kemal ağabey hayatını, maddi ve manevi tüm birikimini bu coğrafyanın her renkteki mağdur çocukları için kullandı. Bundan da büyük mutluluk duydu. Sadece kendi birikimini değil çevresindeki insanları da buna zorladı. Bunları yaparken o sadece bir yardımsever değildi, aynı zamanda bir fikir adamı, çağdaş bir Kur'an elçisiydi. O bu elçiliği sürecinde kendisine özgü bir dil ve söylem biçimi de üretmişti. Şimdi en çok o dili ve adanmışlığı özleyeceğiz.

Onunla tanışmam yetmişli yılların ortalarına dayanır. Sanırım onu ilk tanıdığımda henüz İmam Hatip Lisesi öğrencisiydim. Adana Milli Türk Talebe Birliğinde bir konferans/seminer vermek için Adana'ya gelmişti. MTTB Adana Şube başkanı Bekir Eser Bey Ankara'da yardımcı olduğu gençlerden biriydi. Konferansın konusu Sezai Karakoç'un fikirleriydi.

Ancak o konferanstan benim aklımda kalan şey, ikide bir eliyle arkaya doğru ittiği omuzlarına dökülen siyah uzun saçları ve "Hak verilmez alınır. Siz malaklar gibi yatarken kimse size bir şey vermez" sözüydü.

İkinci görüşmemiz yaklaşık iki yıl sonra benim bir vesile ile Ankara'ya gitmem nedeniyle olmuştu. Bizim Adana'da yoğun olarak meal ve tefsir okuduğumuz yıllardı, Kemal ağabeylerin de o yıllarda Ankara'da yoğun olarak meal ve tefsir okuyorlardı. Ankara'da okuyan Adanalı ve Antakyalı bazı arkadaşlar "Ankara'da da sizin gibi Kur'an'ı, mealinden okumak gerekir diyen ve meal dağıtan bazı adamlar var." dediklerinde onların çalışmalarından haberdar olmuştuk. Onlar da benzer şekilde bizim Adana'daki çalışmalarımızdan haberdar olmuşlardı.

İşte şimdi onlarla tanışacaktık: Sabahın erken saatlerinde Ankara Otogarı'na indik ve mesai saatinin gelmesini bekledik. Çünkü Kemal Kelleci ağabey TCDD'de çalışan bir devlet memuruydu. TCDD genel müdürlüğü Ankara Otogarı ile yan yana olduğu için fazla sıkıntı çekmedik. Mesai saati geldiğinde Cer Dairesinin olduğu bölümün önüne geldik ve "Kemal kelleci ile görüşeceğimizi" söyledik. Biz onu büyük bir müdür falan sanıyorduk.

Orada sorduğumuz herkes tanıyordu onu çünkü. Üstelik bizi biraz bekletmişlerdi de. Çünkü bizden önce görüşmek isteyen başkaları da varmış. Demek ki önemli biriydi diye düşündük. Neyse bir yarım saat veya kırk dakika bekledikten sonra tarif edildiği yerleri dolaşarak odasına çıktık. Orta büyüklükte bir masanın arkasında koltuğunun üstünde üst üste konmuş minderler üzerinde oturuyordu. Masasının üzerinde açık bir defter ve Mushaf'a benzeyen birkaç kitap dışında bir şey yoktu. Açık defter üzerinde de iri puntolarla yazılmış Arapça yazılar vardı.

Bu yazılar Kur'an'ı yüzünden okumak için miydi yoksa Arapça öğrenmek için miydi meçhulümüzdü. İki sene önce gördüğüm Kelleci'nin aynısıydı ve yine uzun saçlıydı. Kendimizi tanıttık, hoşbeşten sonra "Adana'daki sinek sıklet (zaman zaman "tüy sıklet" de derdi) adam sen misin?" dedi. O zaman bir şey anlamamıştım ama sonraki süreçte de bu ifadeleri kendisinden duyduğumda ne demek istediğini anlamıştım. Sonra çay söyledi, çaylarımızı içtik, dinden, imandan konuştuk. Saat beşte Ulus heykelinin önünde buluşmak üzere ayrıldık.

Ayrıldığımızda Kemal Ağabey'in ulu bir memur değil ama farklı ve aykırı bir memur olduğunu anladık. Sonraki memurluk hayatımda anladım ki, Kemal Ağabey gibi aykırı ve farklı bir memur olmak öyle pek de kolay ve her babayiğidin başarabileceği bir iş değildi. Anlaşılan o, bu konumunu epey bedel ödedikten sonra elde etmiş. Denilen saatte Ulus Heykel'de buluştuk. Bizi doğruca bir köfteciye götürdü. Hayatımda ilk defa köfte- piyaz yedim. Yanında turşu, arkasından irmik helvası… Bizim için muhteşem bir ziyafetti.

Sonradan öğreniyorum ki bu Kemal abinin Anadolu'dan gelen bütün garibanlara uyguladığı bir sünnetiydi. Üstelik Ankara'da misafir olduğumuz diğer günler için de günde bir öğün yemeğimiz hazırdı. Yemek sonrasında hayatımda başka bir deniz feneri olan rahmetli Sami Börekçi ile tanıştık. O gece bizi Operadaki öğrenci yurduna götürdü. Orada misafir olduk. Yeni arkadaşlarla tanışarak geç saatlere kadar sohbet ettik.

O günden sonra hem rahmetli Sami Börekçi kardeşle hem de rahmetli Kemal ağabey ile sık sık görüşecek, birlikte kitap/Kur'an okuyacak, sohbetler ve seyahatler yapacak hatta eylemlere katılacaktık. O sadece benim için değil, bir şekilde yolu Ankara'ya düşen, hasbel kader Ankara'daki yüksekokullardan birini kazanan her bir Anadolu çocuğu için de bir deniz feneriydi. Bizimle sadece ilgisini, bilgisini, birikimini, çevresini, cebindekini paylaşmaz, heyecanını da paylaşırdı. Sonraki yıllarda net bir şekilde gördüm ki O, bilgisini, birikimini en önemlisi de heyecanını bu yaptıklarından devşiriyordu.

Onu var eden, ayakta tutan şey paylaşmaktı. Paylaştıkça gençleşiyor, gençleştikçe daha çok koşturuyordu. Bu koşuşturmacalar onun gıdasıydı. O köşesine çekilecek adam değildi. Köşesine çekilse enerjisi biter, gerçekten o zaman ruhu da yaşlanırdı. Ancak Kemal Ağabey'in bu acullüğünü ve tekrar tekrar aynı şeyleri anlatmasını yadırgayan bazı dostlar onun temel gıdasının bu seyahatler/ koşuşturmacalar olduğunu maalesef anlamıyorlardı. Oysa her birimiz için de hayat dediğimiz serüven hep bir şeylerin tekrarından ibaret değil midir? Mekânı cennet olur inşallah…